

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

11 אפריל 2021

לפני:

כב' השופטת אירית הרמל

התובע

שאל הובר

ע"י ב"כ: עו"ד עדי גרינפלד עפ"י מינוי מטעם הלשכה
לסיוע משפטי

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ: עו"ד קוסקאס כהן דנה

פסק דין

1. בפנינו תביעה לביטול החלטת הנתבע מיום 29.1.2019 לפיה התובע חדל להיות תושב ישראל מתאריך 21.11.2018 ואילך (להלן – **התקופה הרלוונטית**). הפלוגתא העומדת להכרעתנו היא אפוא, האם בדין נשללה תושבות התובע בתקופה הרלוונטית?

2. רקע עובדתי:

התובע יליד שנת 1946. הוא נולד בהונגריה, נישא והוליד שני ילדים בהונגריה. לאחר מכן התגרש ועלה לישראל בשנת 1979. בארץ הוא נישא שוב והוליד שלושה ילדים. אחד מהם נפל במהלך שירותו הצבאי בשנת 2003. התובע עבד במשך שנים רבות במפעל מלט נשר, כמהנדס מכונות ומנהל פרויקטים. זאת עד הגיעו לגיל פרישה. התובע התגרש ולאחר שפרש מעבודתו, הכיר בת זוג מהונגריה ובשל כך מרבה לשהות בהונגריה ולטייל בעולם.

3. טענות התובע בתמצית:

א. התובע טען כי מאז שעלה לישראל, הוא לא עזב אותה, למעט נסיעות ושהות בחוץ לארץ, וממשיך לראות בה מרכז חייו.

ב. התובע טען כי הוא שוהה בישראל ימים רבים, בכל ימי הזכרון, הפרטי, הכללי וזה של חיל ההנדסה בו שירת בנו שנפל בעת מילוי תפקידו. כמו כן הוא שוהה בישראל במהלך החגים ובימים נוספים.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

- 1
2 ג. התובע טען כי הוא שוכר דירה ברחובות, בה הוא מתגורר בעת שהותו בישראל.
3
4 ד. התובע הקים מועדון שחמט לזכר בנו שנפל. הוא תורם מידי חודש כ-1,500 ₪ למועדון
5 זה ושווה בו לעיתים קרובות כאשר הוא נמצא בישראל.
6
7 ה. לתובע שני בנים, נכדות, בני דודים ובני משפחה נוספים אשר מתגוררים בארץ. לתובע
8 שני בנים נוספים מנישואיו הקודמים, אשר מתגוררים בהונגריה. התובע קיים ומקיים
9 עמם קשר עוד מאז שעזב את הונגריה ועלה לישראל.
10
11 ו. התובע טען כי הוא לא עובד בהונגריה. בת זוגו עובדת בהונגריה.
12
13 ז. עוד טען התובע כי בבעלותו חשבון בנק בישראל; הוא משתמש בכרטיס אשראי ישראלי;
14 יש בבעלותו טלפון נייד עם חשבון ישראלי בחברת פרטנר. כמו כן בבעלותו פוליסת ביטוח
15 חיים בישראל וכן מנוי במפעל הפיס.
16
17 ח. התובע טען כי יש לו זיקות רבות לישראל, בה התגורר מרבית חייו, וכי הוא לא שינה את
18 מרכז חייו עתה. העובדה כי לאחר גיל פרישה הוא מרבה להסתובב בעולם אין בה כדי
19 לשנות את מרכז חייו.
20
21 ט. עוד טען התובע כי בבחינת התושבות יש לתת את הדעת לסגנון החיים המשתנה ולאופי
22 המשתנה של התושבות בהתאם לגיל המבוטח. כמו כן, הפסיקה נוטה להגמיש את מבחן
23 התושבות כאשר מדובר במבוטח בגיל פרישה. זאת לאור שינויי העיתים.
24
25 4. טענות הנתבע בתמצית:
26
27 א. הנתבע הכחיש טענות התובע וטען כי החלטתו מיום 29.1.2019 ניתנה כדין. לטענתו,
28 במהלך חמש השנים שקדמו להחלטתו זו שהה התובע מרבית זמנו בחוץ לארץ. במסגרת
29 שאלון תושבות שהגיש התובע לנתבע ביום 21.2.2019, הוא הודיע על כוונתו לחזור לארץ
30 בחודש מרץ 2019. בפועל התובע שב לארץ ביום 6.3.2019 ויצא ממנה ביום 25.3.2019
31 ושוב חזר אליה ביום 21.4.2019 וביום 9.5.2019 יצא ממנה וכך יצא ונכנס הלך ושוב.
32 למעשה בשנת 2019 שהה בארץ רק 26 אחוזים מהזמן.
33
34 ב. בנסיבות אלו, טען הנתבע, מרכז חייו של התובע אינו בישראל וכי התובע לא הוכיח
35 אחרת.
36
37 ג. עוד טען התובע כי התביעה הוגשה לאחר המועד הקבוע בדין ועל כן התיישנה.
38

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

5. ההליך:

במהלך הדיון המקדמי ביום 11.5.2020 זנח הנתבע את טענת ההתיישנות ונקבעה הפלוגתא כדלקמן: האם התובע תושב ישראל החל מיום 21.11.2018? התובע הגיש תצהיר עדות ראשית שלו ונחקר עליו ביום 14.1.2021. לאחר מכן הצדדים סיכמו טענותיהם בכתב.

6. המתווה המשפטי:

א. סעיף 3(א) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1994 (להלן – **חוק ביטוח בריאות**) קובע כי כל תושב זכאי לשירותי בריאות על פי חוק זה. בסעיף 2 לאותו חוק מוגדר "**תושב**" כמי שהוא תושב לענין חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995. הגם שמעמדו של אדם כ"תושב ישראלי" מהווה תנאי בסיסי לתחולה של מרבית ענפי חוק הביטוח הלאומי ואף של חוקים אחרים בתחום הביטחון הסוציאלי בישראל, כמו סעיף 3(א) לחוק ביטוח בריאות, המושג "**תושב ישראלי**" לא זכה להגדרה סטטוטורית אלא הוגדר ופורש בפסיקה (ראו עב"ל (ארצי) 386/99 אילנה דונייבסקי – **המוסד לביטוח לאומי** (להלן – פס"ד דונייבסקי)).

ב. בפסק דין של בית הדין הארצי (עב"ל 83/06 ג'אן טייץ – **המוסד לביטוח לאומי** (2.6.2009) (להלן – פס"ד טייץ)) פורש המושג "**תושב ישראלי**" בהקשר לסעיף 240 לחוק הביטוח הלאומי ונקבע כי –

... "אמות המידה להיותו של אדם 'תושב ישראלי' ייקבעו על פי מטרותיו של הביטחון הסוציאלי בישראל שהן מיסודותיו של חוק הביטוח הלאומי ולאור תכלית ביטוח הזקנה שהוא 'הרובד הראשון והבסיסי של מערך הביטוח הפנסיוני במדינת ישראל'. הלכה למעשה, מקובלת בפסיקתו של בית המשפט העליון ובפסיקתו של בית דין זה מדיניות של הגמשת דרישות ה'תושבות' כתנאי לקבלת קצבת זקנה 'נוכח מציאות החיים המשתנה שבאה לביטוי בהזדקנות האוכלוסייה ובהגברת ניידות המבוטחים בין המדינות' שתוצאתה 'היווצרות קבוצה גדולה של אזרחים שהגיעו לגיל הקצבה ואינם מתגוררים דרך קבע במדינתם'." (הדגשה במקור) (בג"ץ 890/99 מיכאל חלמיש – **המוסד לביטוח לאומי** (17.9.2000), בג"ץ 8313/02 יוסף אייזן – **המוסד לביטוח לאומי** (28.6.2004) (להלן – בג"ץ אייזן), דנג"ץ 7873/04 יוסף אייזן – **המוסד לביטוח לאומי** (19.1.2005) (להלן – דנג"ץ אייזן)).

"מדיניות זו של הגמשת דרישות ה'תושבות' תוך התאמת הדין למציאות החיים ולשינוי העיתים מצאה ביטוי אף בפרשת דוידיל (*). באותה פרשה קבע בית דין זה, כי בהעדר הגדרה ברורה למונח 'תושב ישראלי' בסעיף 240 לחוק יש להגדיר 'תושבות' על פי תכליתה של קצבת הזקנה שהיא 'לתמוך במי שהגיע לגיל מבוגר' ולאור מציאות החיים המשתנה.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

כפי שציינה סגנית הנשיא אלישבע ברק-אוסוסקין: "סגנון החיים משתנה. הניידות גוברת. יש להתחשב בכך, בעיקר כאשר מדובר בביטחון סוציאלי ובמשנה עוצמה כאשר מדובר בקצבת זקנה. רבים נודדים מארצם בגיל מבוגר מסיבות שונות ... לאור שינוי העתים יש להגמיש גם את דרישת התושבות לעניין זכויות מתחום המשפט הסוציאלי ובעיקר כאשר לקצבת זקנה. לכן נשקל גם מתן קצבת זקנה למי שהיה תושב ישראל אך מתגורר בחוץ לארץ עת הוא מגיע לגיל המזכה בקצבת זקנה".

* (עב"ל (ארצי) 273/03 דויד – המוסד לביטוח לאומי (27.6.2004)).

ג. עוד נקבע בפס"ד טייץ כי פרשנות המונח "תושב ישראל" תיעשה על בסיס המבחן העיקרי והוא – הדרישה לקיום מרכז חיים ומירב הזיקות לישראל במסגרתם "מומחשת התפיסה הטריטוריאלית של חוק הביטוח הלאומי" (ראו עב"ל (ארצי) 375/99 יוסף אייזן – המוסד לביטוח לאומי (15.7.2002) אשר אושר בבג"ץ אייזן ובדנג"ץ אייזן). בהתאם לכך,

"תיבחן זכאותו של אדם לקצבת זקנה על פי מבחן "מירב הזיקות" ולחילופין לפי זיקה או זיקות מהותיות "הקושרות יחיד למדינת מסוימת" (1). "בחשבון הסופי תקבע הזיקה למעשה, זיקה שלא יהא בה מהזמניות או מהארעיות, וזיקה שיש בה כדי להוכיח ראיית מקום שבתחום ישראל כמקום 'בו הוא חי שזה ביתו'" (2) (וכפי שציינתי בפסק הדין בעניין נוסייבה (3) "בהגמשת דרישת התושבות לשם קבלת קצבת זקנה אין משום זניחת תנאי התושבות. תנאי זה שריר וקיים ואין לרוקנו מתוכן. גם בהתחשב בשינוי העתים ובמגמות הגלובליזציה של המאה ה-21, מוסיפה לעמוד על כנה הדרישה לפיה מרבית הנסיבות יצביעו על קיומה של זיקה יציבה בין תובע הקצבה לבין ישראל. רק כך יתמלא תנאי התושבות, שאם לא כן יפקע הקרום הדק העוטף את גבולות הפרשנות לתנאי התושבות שבחוק הביטוח הלאומי בדבר הזכאות לקצבת זקנה, עד שתוכנו של תנאי זה ירוקן מתוכן".

וזק. דרישת ה"תושבות" לצורך זכאות לקצבת זקנה, משמעותה זיקה מהותית וקבועה לישראל, ולא זיקה משוללת תוכן, המתמצת בקשר פורמאלי בלבד עם ישראל.

קביעה מעין זו "היא שאלה עובדתית הנגזרת מחומר הראיות". לא יהא זה נכון לקבוע נוסחה כוללת ומרשם כולל, אשר יהיה בהם כדי לענות על כל המצבים שבהם מתעוררת השאלה, אם פלוני הוא תושב ישראל, אם רכש מעמד כזה, או אם הפסיד מעמד כזה. התשובה לכל אלה תבוא ממכלול נסיבותיו של המקרה הנדון, בו נדרשת הכרעת בית הדין".

(הדגשה במקור) (פס"ד טייץ, ס' 10).

(1) פס"ד דונייבסקי. (2) דב"ע מה/73-04 עייאדה סנוקה – המוסד לביטוח לאומי (24.10.1985). (3) (עב"ל (ארצי) 1465/04 האלה נוסייבה – המוסד לביטוח לאומי (18.5.2006) :

ד. מבחן "מירב הזיקות" מורכב, על פי הפסיקה, משני פנים: ההיבט האובייקטיבי – הבוחן היכן מצויות מירב הזיקות של האדם מבחינת פיזית; וההיבט הסובייקטיבי – הבוחן מה היתה כוונתו של האדם והיכן הוא רואה את מרכז חייו, להבדיל משהות ארעית או זמנית. היבטים אלה יש לבחון לאור כלל הנסיבות העובדתיות ובכלל זמן שהייה בישראל בתקופה הרלוונטית, קיומם של נכסים בישראל, מקום המגורים הפיזי, המקום בו מתגוררת משפחתו של האדם ובו לומדים ילדיו, אופי המגורים, קשרים קהילתיים

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

1 וחברתיים, מקום העיסוק וההשתכרות, מקום האינטרסים הכלכליים, מקום פעילותו
2 או חברותו של האדם בארגונים או מוסדות, מצגים של האדם עצמו אשר יש בהם כדי
3 ללמד על כוונותיו ומטרת השהייה מחוץ לישראל. (ראו עב"ל (ארצי) 28253-02-12 שמואל
4 שפינט – המוסד לביטוח לאומי (18.6.2013)).

7. דיון והכרעה:

8 א. ביום 29.1.2019 הודיע הנתבע בכתב לתובע על הפסקת תושבותו החל מתאריך
9 21.11.2018 הואיל ועזב את הארץ והוא שוהה בחוץ לארץ (נספח א' לכתב התביעה).
10 באותו מכתב הודע לתובע על זכותו להשיג על החלטה זו ולצורך כך הוא הוזמן למלא
11 טופס שאלון לקביעת תושבות (נ/1).

12
13 ב. אין חולק, אפוא, כי התובע תושב ישראל ממועד עלייתו לישראל בשנת 1979 ועד ליום
14 21.11.2018, דהיינו במשך לפחות 41 שנים. בפסיקה נקבע כי –

15
16 על פי ההלכה הפסוקה, 'נטל ההוכחה בשאלת תושבות לצורך קבלת
17 גמלה מן המוסד, צריך להיקבע על פי המצב עובר לתקופה הנתבעת
18 הרלבנטית. כלומר, אם לפני התקופה הרלבנטית היה התובע תושב
19 ישראל, הרי שחובת ההוכחה נוטל על כתפי המוסד להראות כי העתיק
20 את מרכז חייו אל מחוץ לתחומי מדינת ישראל בתקופה הרלבנטית;
21 אולם, במקרה שבו לפני התקופה הרלבנטית לא היה התובע תושב
22 ישראל, עליו יוטל נטל ההוכחה להראות כי שב להתגורר בתחומי
23 מדינת ישראל בתקופה הרלבנטית' (עב"ל(ארצי) 470/08 עלאן אינאס
24 - המוסד לביטוח לאומי, מיום 18.8.09 וראו גם עב"ל(ארצי) 113/10
25 סלאמה עאישה - המוסד לביטוח לאומי, מיום 8.5.11 בפסקה 9
26 וההפניות שם). למען הסר ספק יובהר, כי נטל ההוכחה מוטל על אותו
27 צד הטוען לשינוי שחל במרכז חייו של מבקש הגמלה, עובר לתקופה
28 הרלוונטית. זאת, בין שמקום המגורים מהווה את הזיקה עליה
29 מבקשים לבסס את מרכז חייו של מבקש הגמלה בישראל, ובין שזיקה
30 אחרת היא הקושרת את מבקש הגמלה לישראל" (ראו עב"ל(ארצי)
31 65521-09-14 נג'אתי קואס – המוסד לביטוח לאומי (27.3.2017) ס' 15
32 (להלן – פס"ד נג'אתי) וכן ראו עב"ל(ארצי) 34169-04-19 ז'ק ברנע –
33 המוסד לביטוח לאומי (9.3.2020)).

34
35 ג. מעיון בנ/1 עולה כי לתובע מספר תעודות זהות ישראליות. דהיינו, אין חולק כי הוא אזרח
36 ישראלי, הנושא תעודת זהות ישראלית. סעיף 3 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-
37 1965 מקים חזקה הניתנת לסתירה לענין רישום מקום מגוריו של אדם המופיע בתעודת
38 הזהות אותה הוא נושא: "קיימת לפיכך חזקה עובדתית, ניתנת לסתירה, כי המחזיק
39 בתעודת זהות ישראלית הנו תושב ישראל – והנטל הינו על המוסד להוכיח אחרת."
40 (עב"ל (ארצי) 363/09 עבדאללה – המוסד לביטוח לאומי (13.3.2011)).

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

ד. משכך, חובת ההוכחה מוטלת על כתפי הנתבע להראות כי התובע העתיק את מרכז חייו מחוץ לתחומי מדינת ישראל.

ה. זאת ועוד, הנתבע בסיכומיו טען כי כל טענות התובע באשר לזיקותיו לישראל מתייחסות לתקופה שלפני החלטת הנתבע ועל כן אין בהן כדי ללמד על זיקות התובע לישראל בתקופה הרלוונטית (ס' 8 לסיכומים). אין בידינו לקבל עמדה זו מהטעם שאין לצדדים אלא כל מה שאירע קודם להחלטת הנתבע. גם הנתבע עצמו ביסס החלטתו על כך שבחמש השנים שקדמו לתקופה הרלוונטית שהה התובע בחוץ לארץ מרבית הזמן (ראו דברי הנתבע בעמ' 1 ש' 21 – 22 לפרוטוקול וס' 6 לסיכומיו).

ו. הנתבע טען כי בשנים 2013 ועד 2018 שהה התובע בארץ 602 ימים ואילו מחוץ לישראל – שהה התובע 1,589 ימים (ס' 6 וחזקת הימים בעמ' 3 לסיכומיו). טענתו זו נתמכת על ידי דו"ח ביקורת גבולות (נ/2).

ז. התובע לא סתר טענה זו של הנתבע אך טען כי העדר שהייה בישראל כשלעצמה אינו קובע את מרכז חייו וממילא אינו קובע את תושבותו. מקום מרכז החיים נקבע על פי מבחן מירב הזיקות, באמצעותו נבחנות מספר בלתי מוגבל של זיקות התובע למרכז חייו (ס' 22 – 23 לסיכומיו).

ח. בפסיקה נקבע כי –

"השאלה בדבר מרכז חייו של אדם כורכת בחובה בחינת זיקות שונות. מקום המגורים מצביע על זיקה מרכזית ומשמעותית מביניהן, והוא שיטה במרבית המקרים את הכף. אלא שיהיה נסיבות בהן ימצאו פנים לכאן או לכאן בבחינת הזיקות השונות, כפי שאירע בפס"ד טייץ (עב"ל(ארצי) 83/06 ג'ואן טייץ – המוסד לביטוח לאומי (2.6.2009), ס' 11). או אז, שעה שכפות המאזניים מעוינות, על בית הדין לבחון בקפידה את כל הזיקות...ובהקפדה יתרה על הכללים כפי שהתגבשו בפסיקתו לעניין נטל ההוכחה והשכנוע. כך במיוחד, עת שבית הדין נדרש לטענת המוסד לביטוח לאומי בדבר ניתוק המבוטח מן המקום שהיה מוכר עד אותו מועד כמרכז חייו, על כל המשתמע מכך לעניין זכויותיו השונות שמתחום הביטחון הסוציאלי." (ראו פס"ד נג'אתי, ס' 16).

ט. בפס"ד נג'אתי (ס' 18) אוזכר פסק דין של בית המשפט העליון בע"א 3328/15 פלוני נ' פקיד שומה אשקלון (22.2.2017) ושם נקבע כי –

"מרכז הכובד בהגדרת התושבות מונח על פרמטרים איכותיים, כדוגמת מקום ביתו הקבוע של הנישום ובני משפחתו והמקום בו מצויים מירב

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

האינטרסים של הנישום, ולא רק על מדדים טכניים. יודגש שגם חזקות התושבות הכמותיות אינן משנות מאופיו המהותי-הכללי של המבחן. חזקות אלה קובעות אמנם כלל חיתוך מתמטי, אשר מניח כי שהייה לפרקי זמן ארוכים בישראל מעידה באופן חזק על מרכז החיים. ואולם, הן ניתנות לסתירה, ולכן הן אינן מהוות 'כלל הכרעה' הגובר על בחינה מהותית בדבר מירב זיקותיו של הנישום."

י. דהיינו, כדי להוכיח כי מרכז חייו של התובע אינו בישראל בתקופה הרלוונטית, על הנתבע להראות זאת על פי מבחן מירב הזיקות ואין די בהצבעה על שיעור התקופה (באחוזים) בה נעדר התובע מהארץ.

יא. בהתאם לאמור במכתב הנתבע מיום 29.1.2019 הגיש התובע לנתבע השאלון נ/1. בפרק "הצהרת כוונות" שבס' 9 בנ/1 ציין התובע כי מרכז חייו בישראל; כי הוא אב שכול, בנו נפל ביום 20.7.2003; יש לו ילדים נשואים בארץ ויש לו נכדה שנולדה בשנת 2018. בחקירתו בפנינו העיד התובע שיש לו חמישה ילדים. אחד מהם נפל (עמ' 5 ש' 12 לפרוטוקול). שניים מילדיו אשר נולדו בארץ מתגוררים ברחובות ובתל-אביב (עמ' 6 ש' 26 לפרוטוקול). ילדיו אלו לא באים לבקר אותו בהונגריה ורק פעם אחת בתו היתה בהונגריה (עמ' 5 ש' 24 לפרוטוקול) ועוד העיד כי "אין יותר זיקה מזו של אב לקבר של בנו" (עמ' 7 ש' 8 לפרוטוקול).

יב. באשר לשני ילדיו אשר חיים בהונגריה, העיד התובע כי הם נולדו מנישואיו לאשתו הראשונה. אשתו זו ושני ילדיו אלו לא עלו אתו לישראל. הוא עלה לישראל להיות ילדיו אלו בני שנתיים וחמש ועד לשנת 1989 לא יכול היה לבקר אותם בהונגריה. עד אז היה תלוי ועומד נגדו גזר דין מוות עקב עזיבתו את הונגריה. גזר דין זה בוטל בשנת 1989 עם שינוי השלטון בהונגריה. הקשר של התובע עם ילדיו אלו אינו יומיומי. הם גרים במרחק של כ-120 ק"מ ממקום המגורים שלו ושל בת זוגו בהונגריה (עמ' 5 ש' 14 – 20 לפרוטוקול).

יג. התובע טען כי עבד בישראל במשך שנים רבות כמהנדס מכונות ומנהל פרויקטים במפעל מלט נשר ויצא לפרישה מוקדמת בשנת 2003. לאחר מכן המשיך לעבוד כעצמאי עד שנת 2009 (עמ' 4 ש' 25 לפרוטוקול וס' 6 לנ/1). טענתו זו לא נסתרה. התובע ציין כי הוא מקבל פנסיה בהונגריה החל מגיל פרישה (67 שנים) (ס' 6 לנ/1) ובפנינו העיד כי סכום הפנסיה הוא בערך 320 ₪ לחודש (עמ' 5 ש' 8 לפרוטוקול). התובע לא הציג אסמכתא להכנסתו זו.

יד. הנתבע בסיכומיו התעלם מעדותו זו של התובע וטען כי התובע משתכר בהונגריה במשך תקופה ארוכה וממושכת של למעלה מ-7 שנים, מה שמעיד לטענתו על העתקת מרכז

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

חיוו להונגריה (ס' 14 לסיכומיו). התובע נשאל בחקירתו והעיד כי הוא מקבל פנסיית מינימום בהונגריה בעקבות עבודתו במהלך 10 שנים במפעל בשר מרכזי בבודפשט לפני עלייתו לארץ (עמ' 5 ש' 3 – 8 לפרוטוקול). התובע לא טען ולא ציין בנ' 1 כי יש לו הכנסה נוספת שמקורה בהונגריה. בנסיבות אלו אין בסיס עובדתי לטענת הנתבע והוא גם לא הוכיח אותה.

טו. התובע טען כי הוא שוכר דירה ברחובות, בה הוא מתגורר בעת שהותו בישראל. בתמיכה לכך הציג התובע עותק מהסכם שכירות מיום 16.9.2013 (נספח ג1 לכתב התביעה). בסיפא להסכם השכירות צוין בכתב יד כי ההסכם מתחדש כל חודש וכל שנה עד שנת 2020. בחקירתו בפנינו העיד התובע כי הסיפא נרשמה בכתב ידו של המשכיר וכי הוא (התובע) לא יודע לכתוב כך בעברית (עמ' 6 ש' 1 – 2 לפרוטוקול). עוד העיד כי דירה זו היתה בבעלותו. הוא מכר אותה מפני שלא עמד בתשלומי המשכנתא ומשנת 2013 הוא שוכר אותה מהקונה (עמ' 5 ש' 28 – 29 לפרוטוקול). התובע לא זימן את המשכיר למתן עדות אך בדף החשבון אותו מנהל התובע בבנק הבינלאומי (נספח ג3 לכתב התביעה) מפורטים חיובים בסך 2,000 ₪ בשתי הוראות קבע (ביום 2.9.2019 וביום 2.10.2019) אשר יש בהם כדי לתמוך בטענתו.

טז. בחקירתו נשאל התובע על צירוף מקרים אפשרי בין עריכת הסכם השכירות בשנת 2013 לבין מיעוט שהייתו בארץ והוא הסביר שבשנת 2014 הוא הכיר את בת זוגו ילידת הונגריה דרך האינטרנט ומאז הוא שוהה אתה יותר בהונגריה (עמ' 6 ש' 10 – 11 לפרוטוקול).

יז. לשאלתנו השיב התובע בחקירתו כי בת זוגו מטפלת בו וזו הסיבה לשהייתו בהונגריה (עמ' 7 ש' 7 – 8 לפרוטוקול) ועוד העיד כי עוד מעט בת זוגו תפסיק לעבוד בהונגריה ואז "נוכל להיות פה יותר זמן. אני מקווה שאני אשאר יותר בארץ" (עמ' 7 ש' 4 – 5 לפרוטוקול).

יח. עוד העיד התובע כי "אני מרגיש בהונגריה כשאני מגיע לשם אני גר בישוב קטן בבית פרטי, מרגיש שם כמו שאני נוסע לשווייץ" "הונגריה בשבילי זו ילדות" (עמ' 7 ש' 5 – 6 ו-11 לפרוטוקול). כמו כן, הדגיש כי שהייתו בהונגריה היא ביקור בעוד שלשראל הוא חוזר (עמ' 6 ש' 32 לפרוטוקול). מכאן שבהיבט הסובייקטיבי התובע רואה את מרכז חיוו בישראל.

יט. בסיכומיו טען הנתבע כי התובע מתגורר בדירה בהונגריה אשר לטענתו שייכת לבת זוגו. התובע לא המציא כל ראיה לכך ועל כן יש להניח כי הוא ממן את החזקת הדירה בהונגריה ויתכן אף שלאור העלויות הזולות בהונגריה, התובע רכש שם דירת מגורים

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

1 (ס' 12 לסיכומיו). התובע לא טען כל טענה בענין זה בכתב התביעה ובתצהירו. התובע
2 לא נשאל ולא נחקר על כך. הנתבע אפוא לא הוכיח טענתו זו ולכן היא נדחת.

3
4 כ. התובע טען כי בבעלותו מכשיר טלפון נייד וחשבון בפרטנר ישראל. בתמיכה לכך הציג
5 חשבון חיוב לחודש נובמבר 2019 (נספח ג2 לכתב התביעה). מחשבון זה עולה חיוב בגין
6 רכישת מוצרים ב-36 תשלומים, כאשר במועד החשבון סילק התובע רק 26 מתוך 36
7 תשלומים. עוד עולה מנספח ג2 כי בבעלות התובע קו טלפון נייד ובגינו חשבון בפרטנר
8 ישראל.

9
10 כא. התובע טען כי הוא מנהל חשבון על שמו בבנק הבינלאומי ובעלותו כרטיס אשראי
11 ישראכרט. בתמיכה לכך הציג התובע דף חשבון לתקופה מיום 14.8.2019 ועד ליום
12 10.10.2019 (נספח ג3 לכתב התביעה). מדף החשבון עולה כי בתקופה זו התובע שילם
13 חיובי כרטיס אשראי ושילם 1,500 ₪ בהוראת קבע, מה שתומך בטענתו בדבר תרומה
14 חודשית למועדון השחמט שהקים לזכר בנו. כמו כן מדף החשבון עולה כאמור כי
15 בתקופה זו התובע שילם מספר פעמים 2,000 ₪ בהוראות קבע, מה שיכול לתמוך
16 בטענתו בדבר תשלום דמי שכירות. עוד עולה מדף החשבון כי התובע משלם סך של
17 2,439 ₪ בהוראת קבע ביום 2.9.2019 וסך של 2,444.65 ₪ בהוראת קבע ביום
18 2.10.2019. מהותן של הוראות קבע אלו לא הובהרה אבל מדובר בהוראות קבע. קרי,
19 תשלום חודשי קבוע מחשבון הבנק של התובע. כמו כן קיים בחשבון חיוב בגין ביטוח
20 חיים לפניקס חברה לביטוח, תשלום הלוואה וכן מנוי במפעל הפיס. כל החיובים האלה
21 מעידים על ניהול חשבון שוטף, להבדיל מחיובים חד פעמיים.

22
23 כב. התובע הציג חשבון ארנונה לתקופה נובמבר-דצמבר 2019 (נספח ג4 לכתב התביעה) וכן
24 חשבון חשמל לתקופה מיום 24.8.2019 ועד 24.10.2019 (נספח ג5 לכתב התביעה).
25 הנתבע טען כי החיובים בנספח ג5 מעידים על צריכת חשמל מינורית, המתאימה לאדם
26 המתגורר לבדו. בנוסף טען כי חיובים אלו מעידים על צריכת חשמל שעה שהתובע עצמו
27 שהה בחוץ לארץ ובכך יש, לטענתו, כדי להטיל צל כבד על ראיות התובע (ס' 23
28 לסיכומיו). הנתבע לא הראה כי במועדי חיובים אלו התובע לא שהה בארץ. הנתבע לא
29 הראה כי התובע שוהה בארץ ביחד עם בת זוגו. הנתבע לא חקר את התובע על כך.
30 בנסיבות אלו טענתו זו לא הוכחה והיא נדחת.

31
32 כג. התובע טען כי הוא פעיל ומתנדב במועדון שחמט שהקים לזכר בנו. כמו כן הוא תורם
33 סכום חודשי של 1,500 ₪ לפעילות במועדון. כאמור טענתו זו נתמכת בדף החשבון נספח
34 ג3 לכתב התביעה.

35
36 כד. מהראיות שהוגשו ואשר פורטו לעיל, אנו מתרשמים כי בהיבט האובייקטיבי מירב
37 זיקות התובע הן לישראל. גרסתו אודות מגוריהם בישראל של שני ילדיו שנולדו בארץ,

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 48524-12-19

נכדותיו ובני משפחה נוספים שלו אמינה עלינו. בנו נפל בעת מילוי תפקידו, נטמן בבית העלמין הצבאי ברחובות. התובע הקים מפעל ההנצחה לזכרו, מועדון שחמט ותרומת התובע לפעילות המועדון מידי חודש. אנו מקבלים גרסת התובע כי הוא מתגורר בדירה בישראל, אותה הוא שוכר תמורת דמי שכירות ומשלם הוצאות אחזקתה וכן הוצאות טלפון נייד וטלפון נייד. אנו מקבלים גרסתו באשר לניהול חשבון בנק בישראל ומתרשמים כי התובע מנהל פעילות שוטפת בחשבון זה. באשר לשיעור שהייתו בארץ, עסקינן בתובע בגיל מעל 70 שנים, שחי מפנסיה וקצבת אזרח ותיק (לפחות עד חודש אוקטובר 2019, כפי שעולה מנספח ג3 לכתב התביעה), ילדיו גדולים, בת זוגו מתגוררת ועובדת בהונגריה ובשהייתו שם היא מטפלת בו יפה והוא מרגיש שם כמו בשווייץ. הצורך, אפוא, של התובע בגילו בזוגיות, בטיפול של בת זוג ובשהייה במקום רגוע ונעים מובן והוא כשלעצמו אינו מהווה סיבה מוצדקת לשלילת תושבותו בתקופה הרלוונטית. מה עוד, שדווקא ההקפדה של התובע לחזור לעיתים קרובות לישראל, כדי לשהות בה, להיות בקרב היקרים לו, לבקר את קבר בנו שנפל, מחזקת את טענתו כי מרכז חייו נותר בישראל. לכך יש להוסיף את עדותו כי הוא מחכה שבת זוגו תסיים לעבוד בהונגריה כדי שיוכלו להיות יותר בישראל, מה שמעיד שבהיבט הסובייקטיבי התובע רואה את מרכז חייו בישראל. בנסיבות אלו אנו קובעים כי לא היתה הצדקה לשלילת תושבות התובע בישראל בתקופה הרלוונטית.

8. סוף דבר:

א. התביעה מתקבלת. החלטת הנתבע מיום 29.1.2019 לפיה התובע הפסיק להיות תושב ישראל החל מיום 21.11.2018 ואילך, מבוטלת.

ב. מאחר והתובע מיוצג ע"י הסיוע המשפטי, אין צו להוצאות.

9. לצדדים זכות ערעור על פסק הדין לבית הדין הארצי בירושלים בתוך 30 יום ממועד קבלתו.

ניתן היום, כ"ט ניסן תשפ"א, (11 אפריל 2021), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

אירית הרמל, שופטת